

Human | Nature

Masterprosjekt i design

av

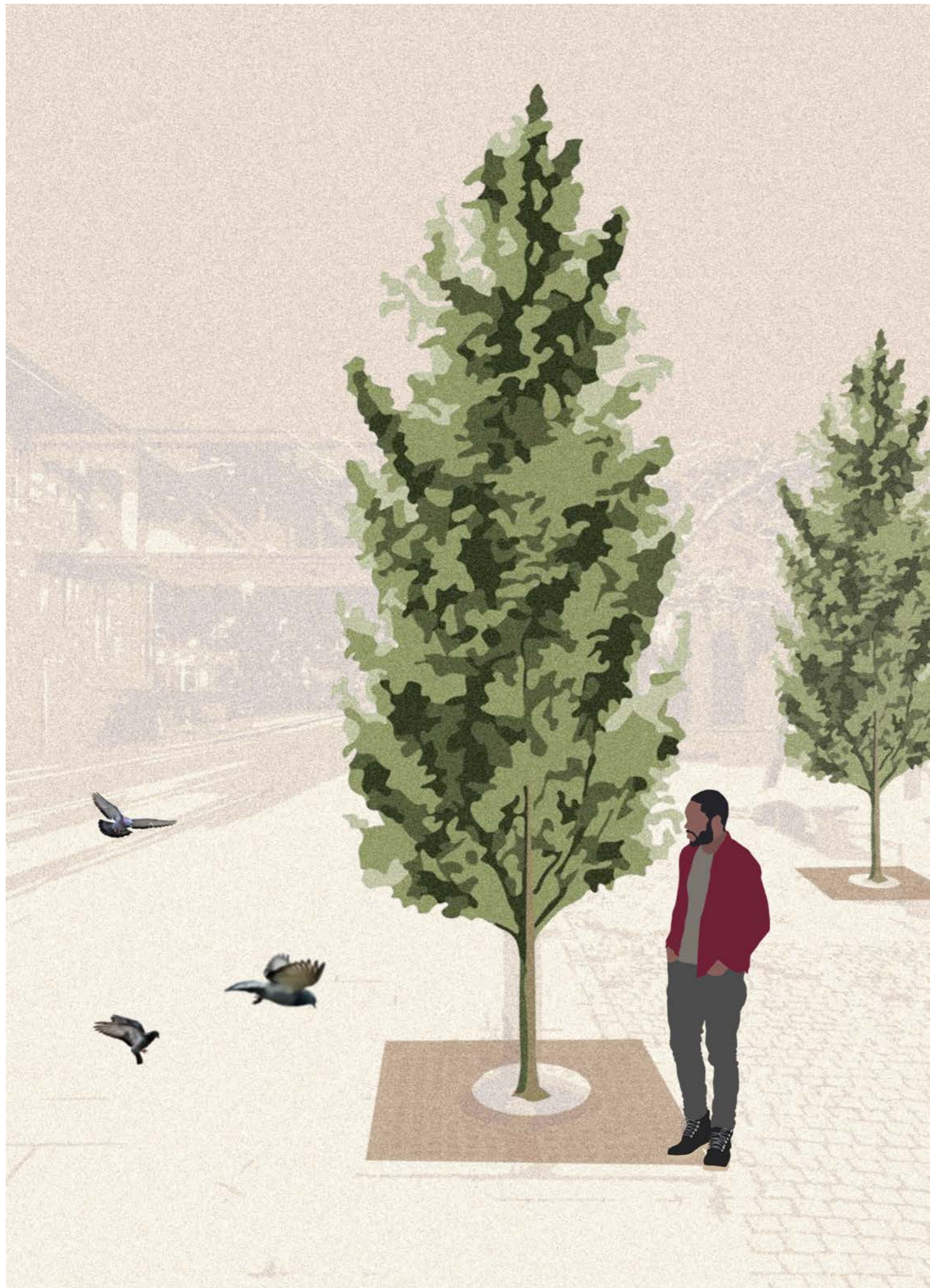
Marte Skogstrand Andersen

Institutt for Design

Fakultet for kunst, musikk og design

Universitetet i Bergen

2021

Problemstilling

Hvordan kan vi ved hjelp av design tilrettelegge for en bedre balanse mellom menneskets og naturens behov i byen?

Som barn blir vi lært å respektere naturen, både planter og dyr, hvor enn store eller små. Barn møter naturen med undring nysgjerrighet, og ingen stein i grøftekanten er for liten eller ubetydelig til å vekke et barns fantasi. Blomster og planter blir nøye studert, kjent på, og kanskje smakt litt på. Etter hvert som vi blir eldre handler naturen mer og mer om nytte. Naturen står for mat, materialer, energi og økonomisk gevinst, og vi finner stadig nye og mer effektive måter å utvinne naturens ressurser på.

Natur er på alle måter vårt livsgrunnlag, men vi blir stadig mer mentalt og fysisk distansert fra den. Vi forvalter og kontrollerer naturen på menneskers premisser. Vi bruker, og vi tar for oss med grådige hender. Konsekvensene av vår oppførsel begynner nå å gjøre seg gjeldende, og situasjonens alvor har begynt å gå opp for mange. Vi ødelegger ikke bare for andre arter på jorden, men vi saboterer også for oss selv. Lyden av summende insekter har blitt sjelden vare. Hvis ikke vi som mennesker endrer måten vi interagerer med naturen, vil barn som blir født i dag vil vokse opp i en verden med betydelig mindre artsmangfold enn foreldrene sine.

I vår konstante kamp for å utbygge, utvide, effektivisere og kontrollere omgivelsene våre blir den samlede betydningen av biens summing og smørblomstene i grøftekanten glemt. Vi må rett og slett stoppe opp og summe oss. Et sted på veien glemte vi at vi også er en del av naturen, og at naturen er vårt eksistensgrunnlag. Hvis vi skal stoppe denne utvikling kreves endring.

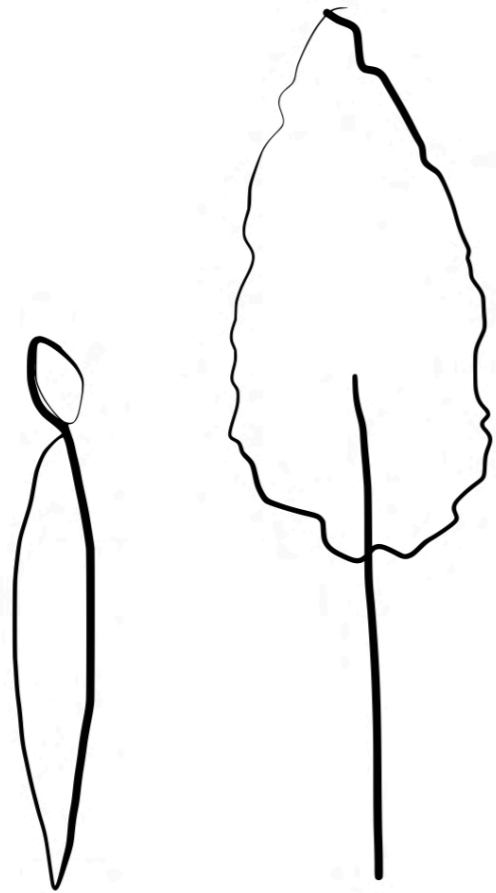
"We need to go from being apart from nature to being a part of nature" -

*Sir David Attenborough, A life on our planet
(2020)*

Er menneskesentrert design den beste måten å tenke design?

“This is now our planet. Run by
humankind, for humankind. There
is little left for the rest of the living
world.”

— Sir David Attenborough, A Life on Our Planet (2020)

Visjon

Interaksjon

Å finne nye, verdifulle måter å
interagere med naturen på i byen

Læring

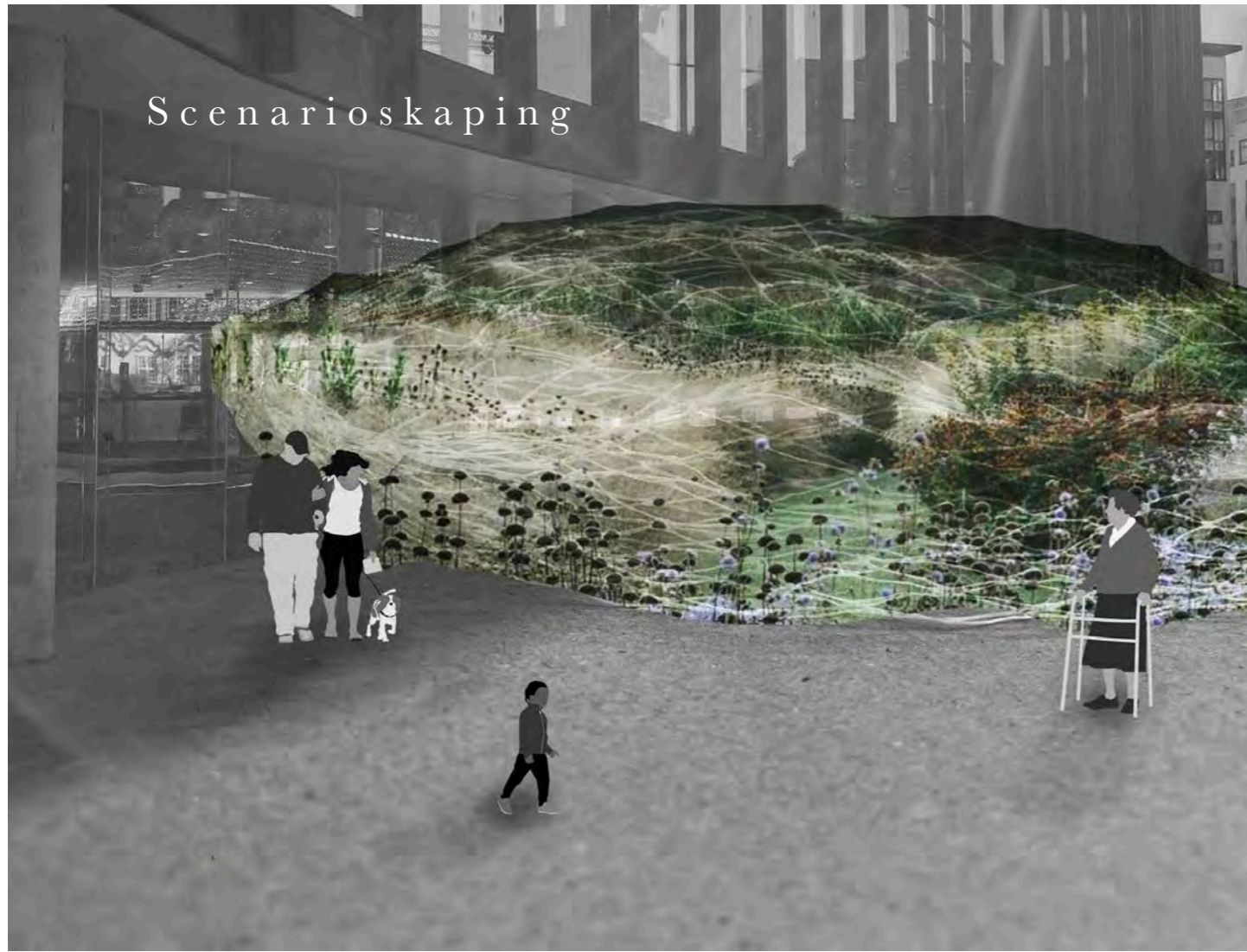
Læring om viktigheten av å oppretholde
eller forbedre det biologiske mangfoldet,
og enkle metoder man selv kan bruke for
å hjelpe naturen

Fremtid

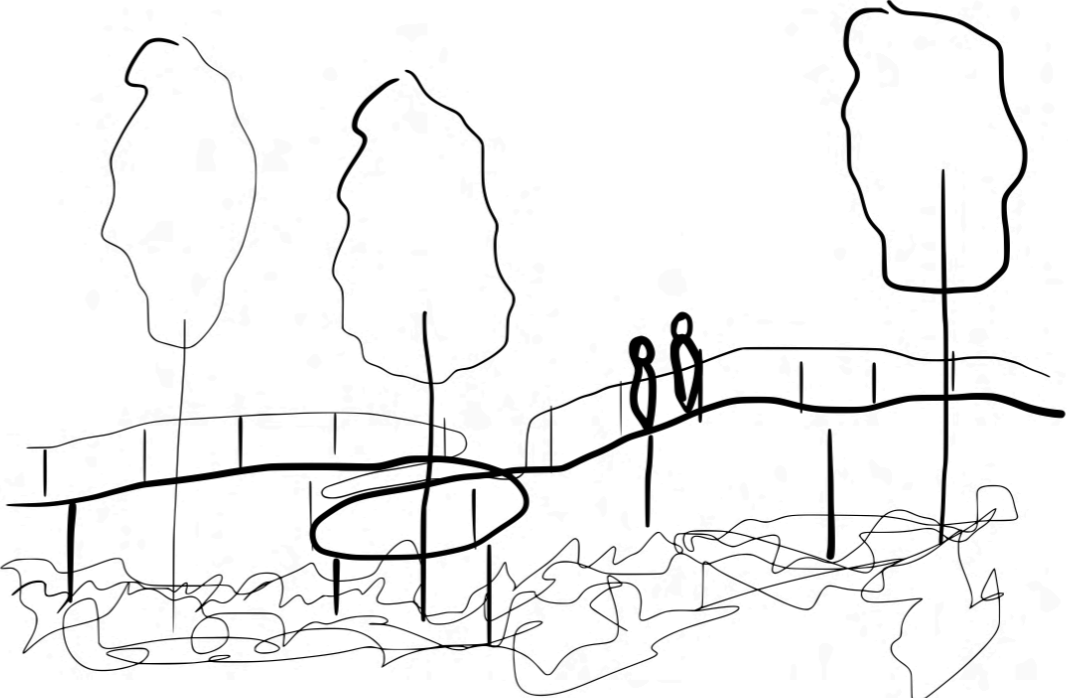
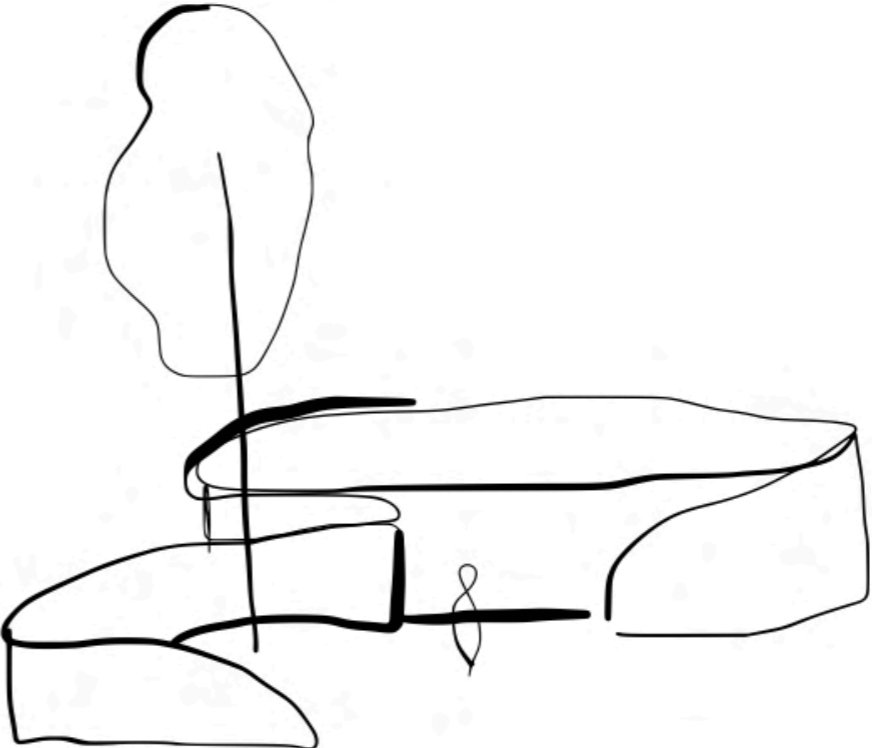
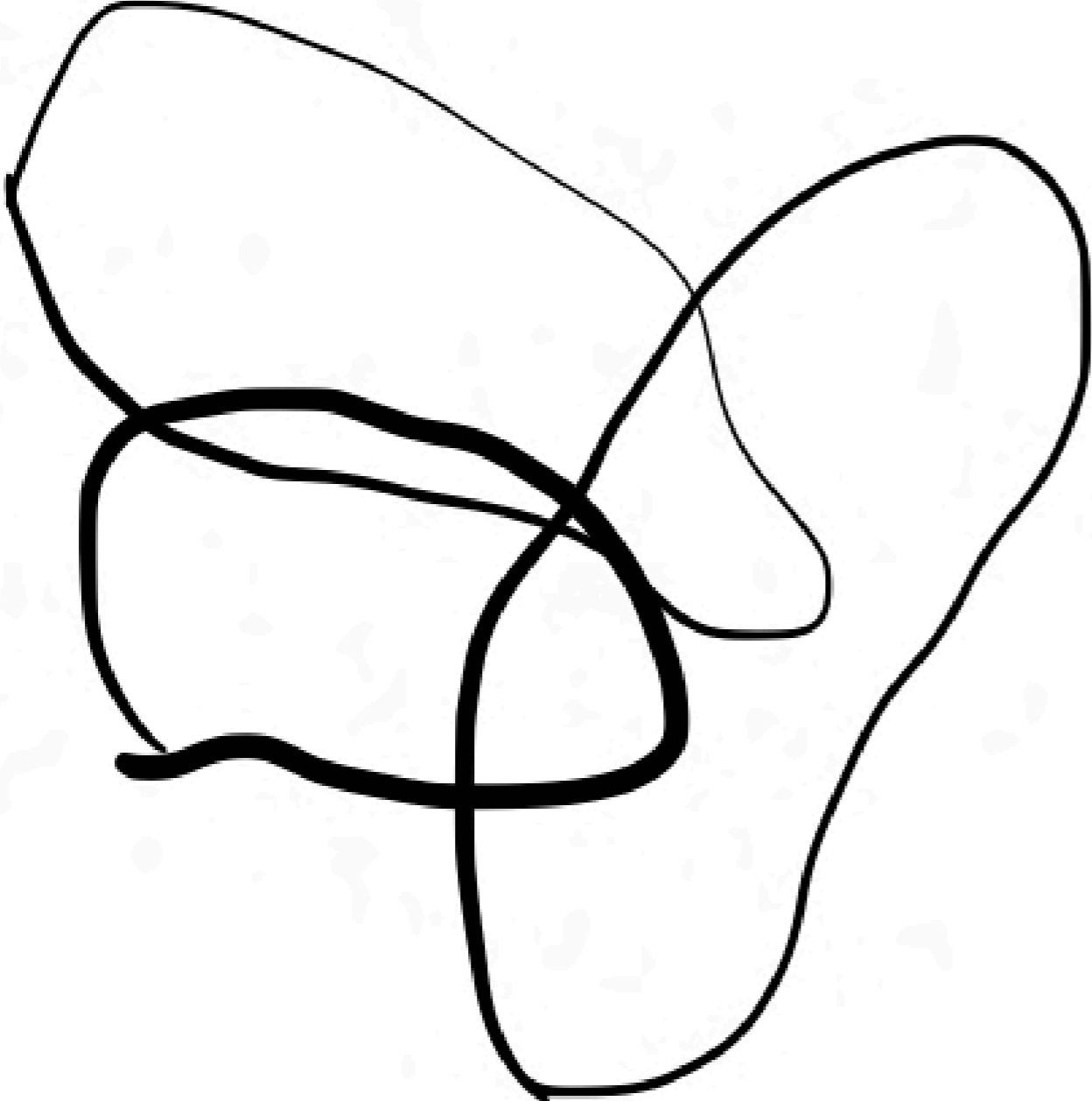
En håpefull tilnærming til natur
og biologisk mangfold i en tid
preget av frykt og avmakt ovenfor
klimautfordringer

Designerperspektiv

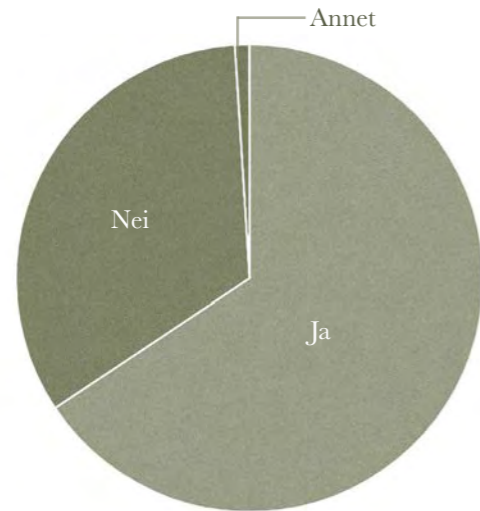
Oppmuntre designere og
beslutningstakere til å se på inkludering
av natur med nye øyne. Å bruke design
til å skape en positiv endring.

Skisseprozess

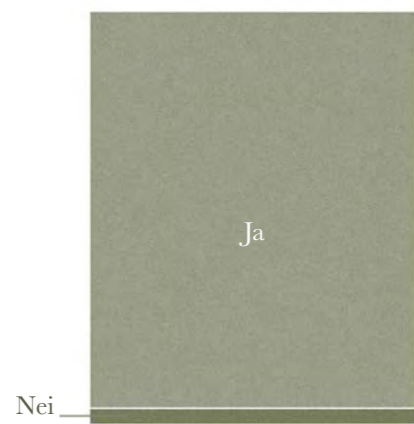

Biologisk mangfold

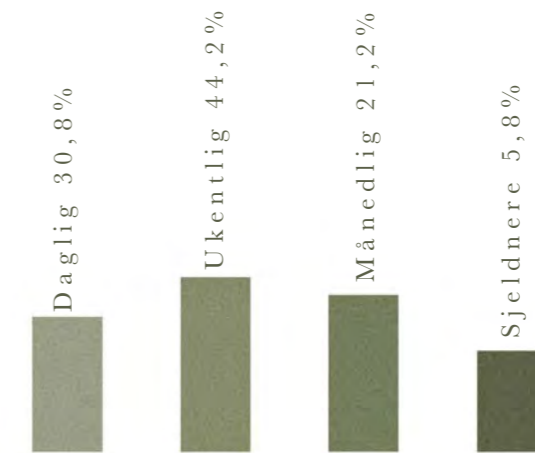
” Er du opptatt av klimautfordringer knyttet til naturen, som tap av biologisk mangfold eller minkende insektbestander?”

Læring

”Kunne du tenke deg å lære mer om hvordan man enkelt kan bidra til å skape mer biologisk mangfold?”

Bynaturen

”Hvor ofte oppsøker du parker eller grønne områder i byen?”
(svar fra de som har oppgitt at de bor i Bergen sentrum)

Natur i kontekst

Ønsker du mer ville former for natur i byen, som for eksempel blomsterenger i stedet for gressplener?”

Utdrag fra spørreundersøkelse

” Det ser nærmest litt dystopisk ut? Sånn 100 år etter naturkatastrofe som gjorde at ingen mennesker kan bo i Bergen og det har grodd igjen.”

” Passer ikke inn med blomstereing.”

” Shabby, rot”

” Ser litt dystopisk ut”

” Liker det ikke”

” Uryddig”

” Overgrodde bed tar seg dårlig ut i en by. Forbinder dette med folk som ikke kan ta vare på egen eiendom”

” Interessant”

” Behagelig, uvant”

” Spennende med mer naturlig natur, som er mindre kultivert”

” Inspirerende”

” Hadde vært nydelig med frodig hage ved Grieghallen. Tenker daglig over hvor kjedelig og grå den plassen er, som den er nå.”

” Vakkert ”

” Liker dette”

”Fremtiden”

Den kanskje viktigste lærdommen fra spørreundersøkelsen, er hvor forskjellige oppfatninger som finnes om natur i byen. Jo lenger jeg kommer i spørreundersøkelsen, jo sterkere meninger kommer frem.

I den siste delen av undersøkelsen ble detakerne vist ulike illustrasjoner jeg har laget som en del av prosessen min, og ble deretter bedt om å dele sine tanker om illustrasjonene. Det ble ikke gitt noen kontekst, bare illustrasjoner. Jeg valgte å inkludere illustrasjonene for å måle folks reaksjoner på ulike naturelementer i uvant kontekst.

Også dette ble gjort etter inspirasjon fra dokumentarserien ”Giv os naturen tilbake”. Meningene var overraskende sterke og varierte, og ga verdifull innsikt i hvordan folk tenker.

Utdrag fra stedsanalyse

Hans Tanks kvartalet

Dagens bebyggelse

Kvartalet ser ut til å ha vært bebygget i flere hundre år, og fremstår som en del av den bebygde sentrumskjernen i et kart fra 1757. (1881.no)

Den sørlige delen av kvartalet er i dag delvis bebygget, men har tidligere vært svært tettbygd, noe som er godt synlig på den gjenværende bygningene. Det er mange ulike typer bygninger, og mange bærer preg av tomtenes skakke og skjeve fotavtrykk.

Bevegelse

Vågsbunnen er et område som er høyt trafikert av fotgjengere, uavhengig av tidspunkt og årstid. Områdets mange attraksjoner sørger for en jevn gjennomstrømning av gående. Flere av gatene som omgir kvartalet er preget av smale fortau med dårlig kvalitet og ujevnt underlag.

Hans Tanks kvartalet

Grønne årer

Ved å lage naturintervensjoner i byen, kan man potensielt styrke de blågrønne strukturene, og skape økologiske korridorer. Ved å gi mer plass til natur rundt omkring i byen kan også de blågrønne strukturene utvides, og nye forbindelser kan oppstå.

Grieghallen

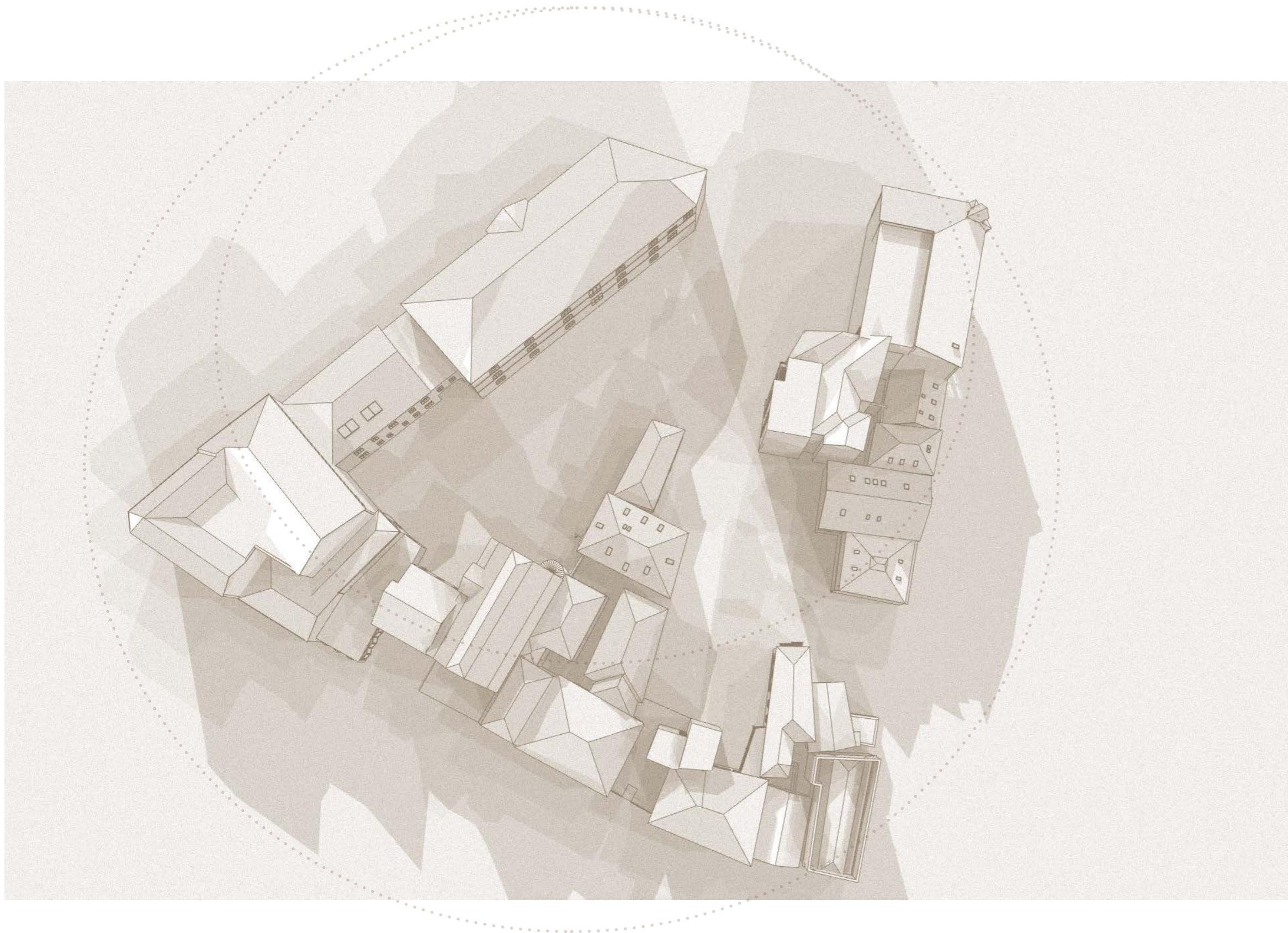

Byparken

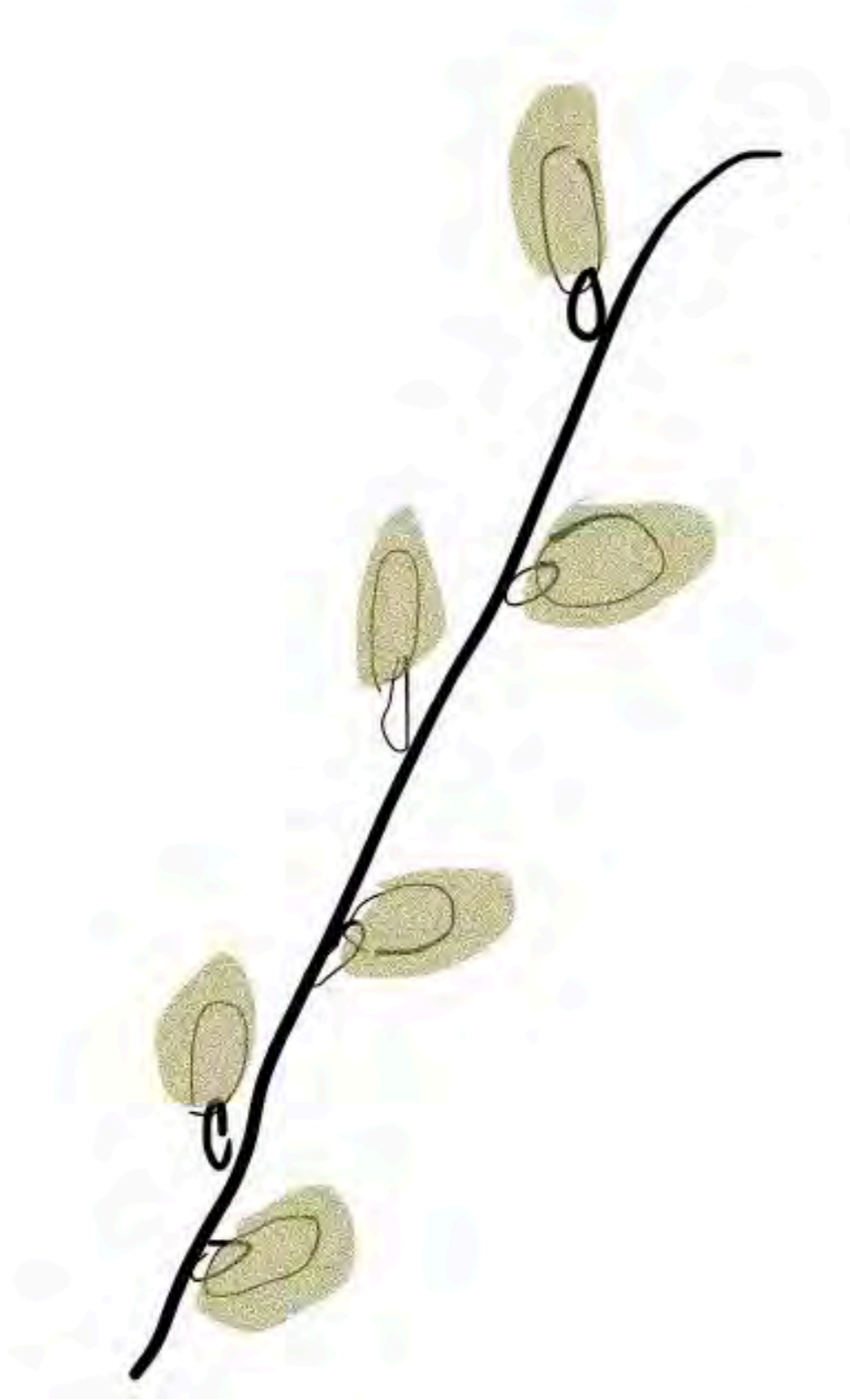
Bergen offentlige bibliotek

Solstudie / skyggediagram

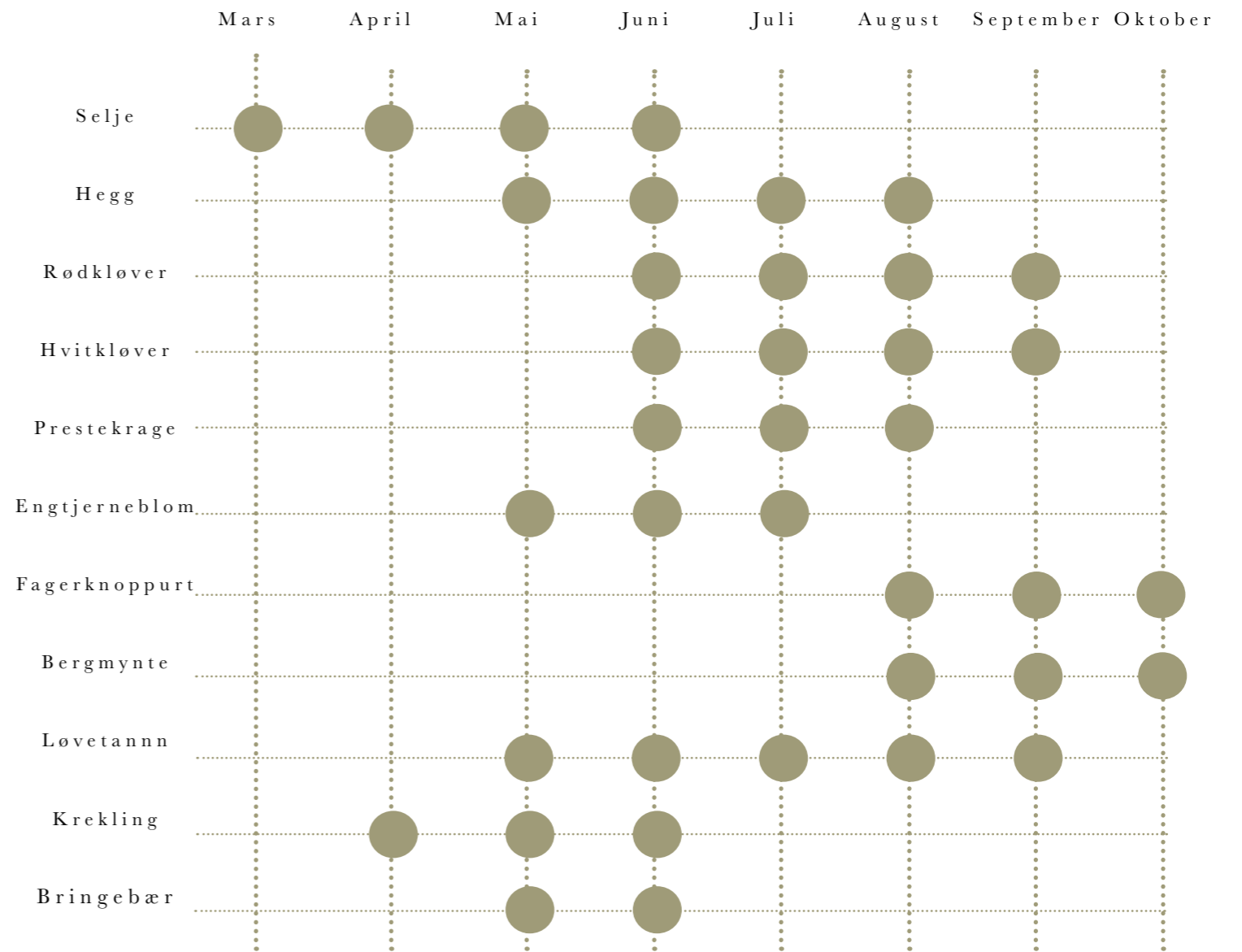

Sol er et viktig element for prosjektet mitt, da solen er nødvendig for å klare å skape liv på bakken. Denne illustrasjonen viser overlapp av skygger i løpet av en dag, og kan dermed gi et bilde av de mest solrike og skyggefulle delene av tomten. Dette solstudiet vil hjelpe ved plasseringen av både tilbud for mennesker og natur.

Solstudien er basert på kvartalet selv. Omkringliggende bygg vill kunne ha en innvirkning, men bebyggelsen i området holder generelt sett høyde med hans tanks kvartalet. Denne solstudien er gjort med utgangspunkt i solforholdene som vil være 13.05. Dette er for å vise et bilde på hvordan situasjonen vil være om våren, som er den mest kritiske fasen for planter og insekter.

En park med beplantning som hjelper insektene å komme gjennom hele sesongen. En park som lever og endrer seg gjennom årstidene.

Naturbroen

Inngang til Hans Tanks parken og naturbroen sett fra Østre Skostredet

En ny form for interaksjon med naturen. Broen er hevet over bakken, og gir dermed mennesker mulighet til å oppleve naturen tett på, men gir samtidig rom for at naturens prosesser kan foregå uforstyrret på bakkenivå. Broen er universelt utformet, og gir naturtilgang for alle, uavhengig av funksjonsnivå.

Inngang til naturbroen via Østre Skostredet

Infoskilt om
parken, og biologisk
mangfold gjennom
beplantning

Infoknapp for blinde
eller svaksynte

Broen starter med en rampe med 1:20 stigning, tilpasset universell utforming. Stigningen er på 0,6 m før broen flater ut.

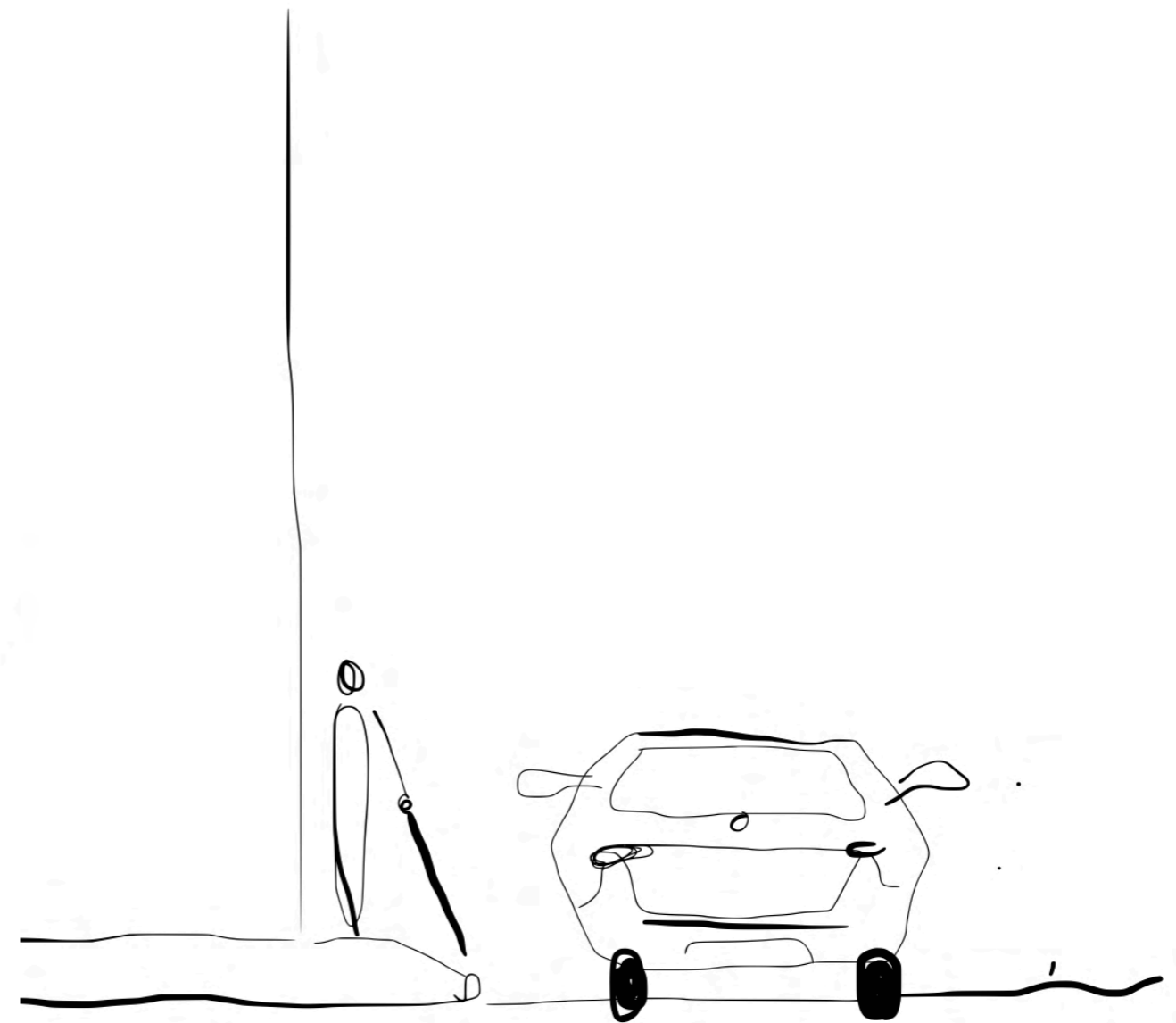
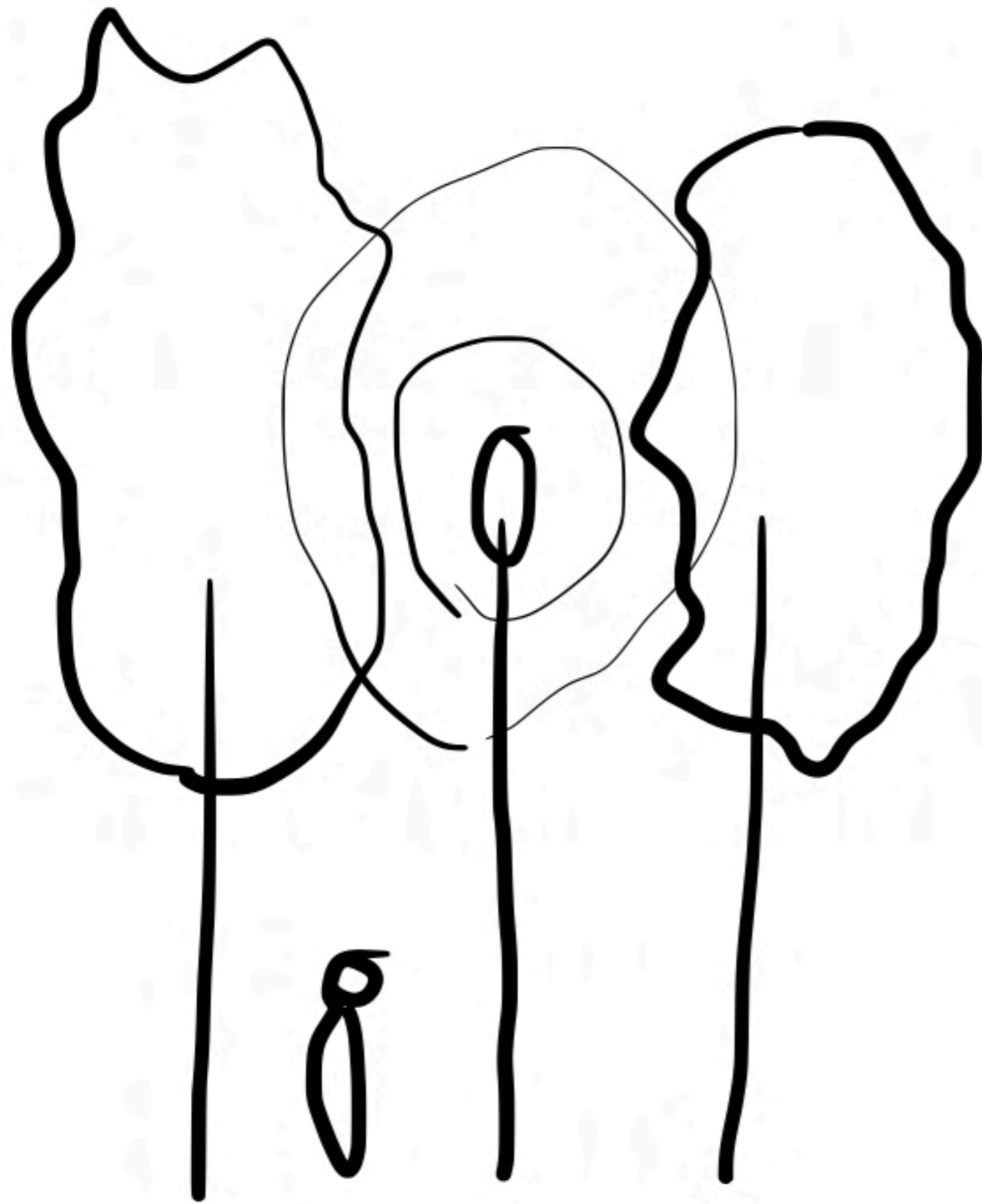
Rekkverket er 1 meter høyt, og har to håndløpere, en i 0,7m og en i 0,9 m høyde. Mørkere farge for bedre synlighet.

Underlaget skråer nedover, og på flaten er avstanden til bakken ca. 1,5 m.

Snitt av broen fra Østre Skostredet

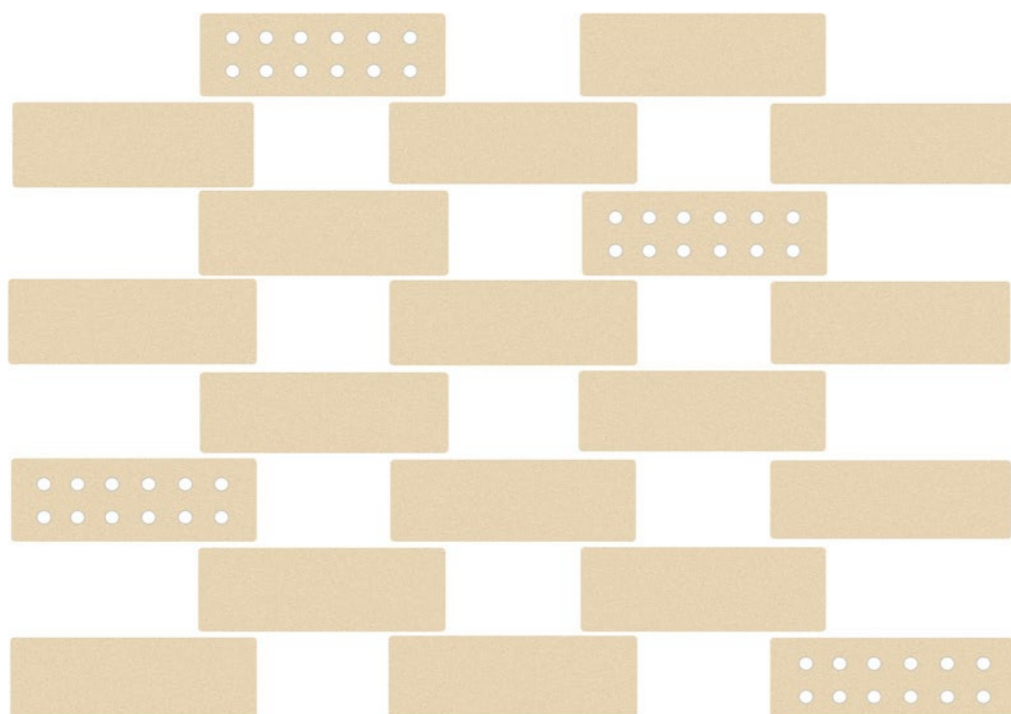

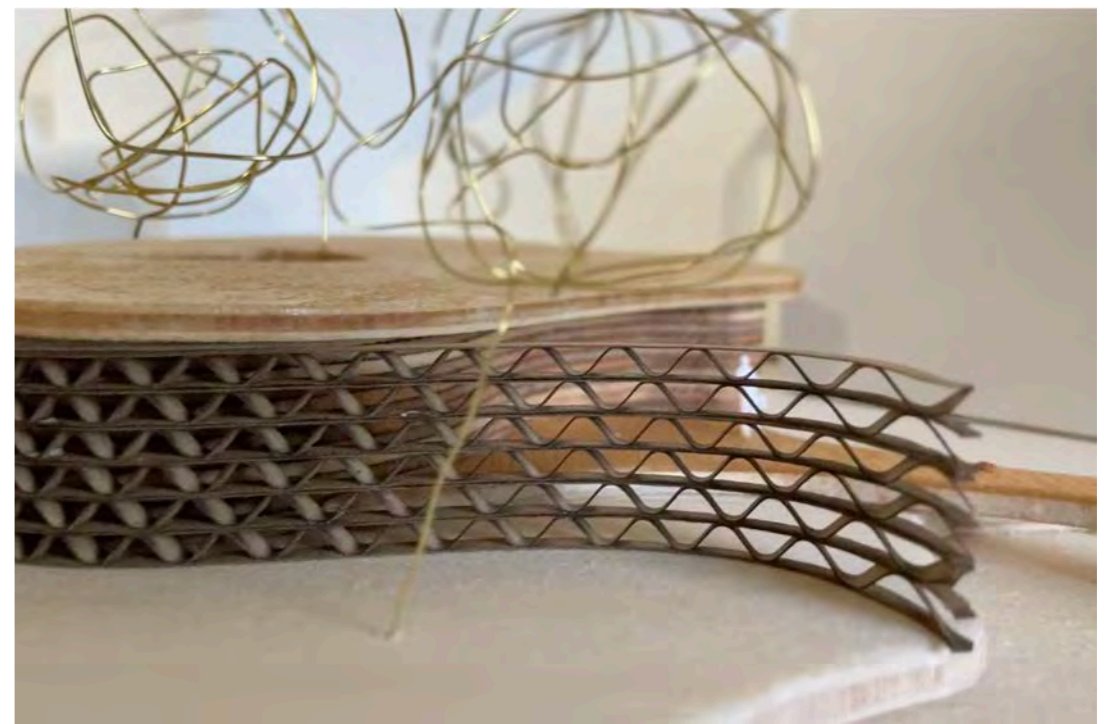
En park midt i byen som er tilgjengelig for alle,
men om natten, er den bare naturens domene.

Insektveggen

Bygget av gjenbrukt tegl og hulltegl. Gir mulighet for insekter å bygge ynglesteder. Skjermer også deler av parken fra menneskelig påvirkning

Bioverkstedet

“To restore stability to our planet, therefore, we must restore its biodiversity, the very thing we have removed. It is the only way out of this crisis that we ourselves have created. We must rewild the world!”

- Sir David Attenborough, A Life on Our Planet

Vi mennesker kan foreløpig ikke så lett kommunisere med naturen, eller forstå nøyaktig hva naturen trenger. Det vi kan gjøre, er å lytte, lære og handle. Kunnskapen om biologisk mangfold, og hva som skal til for å forbedre problemet finnes, men er vanskelig for vanlige mennesker å få grep om. Kunnskapen kommer ofte aldri ut av akademiske kretser, eller kommer fra så mange kilder at det er vanskelig å nøste opp i.

Bioverkstedet er et lavterskeltilbud, der alle som ønsker kan komme og få konkret og enkel kunnskap om biologisk mangfold, og hvordan man selv kan bidra til å bevare det.

Konseptet baserer seg derfor på læring, inspirasjon og engasjement. På Bioverkstedet kan brukeren få et innblikk i hva biologisk mangfold dreier seg om, og verktøyene de trenger for å selv gjøre en forskjell i liten eller stor skala.

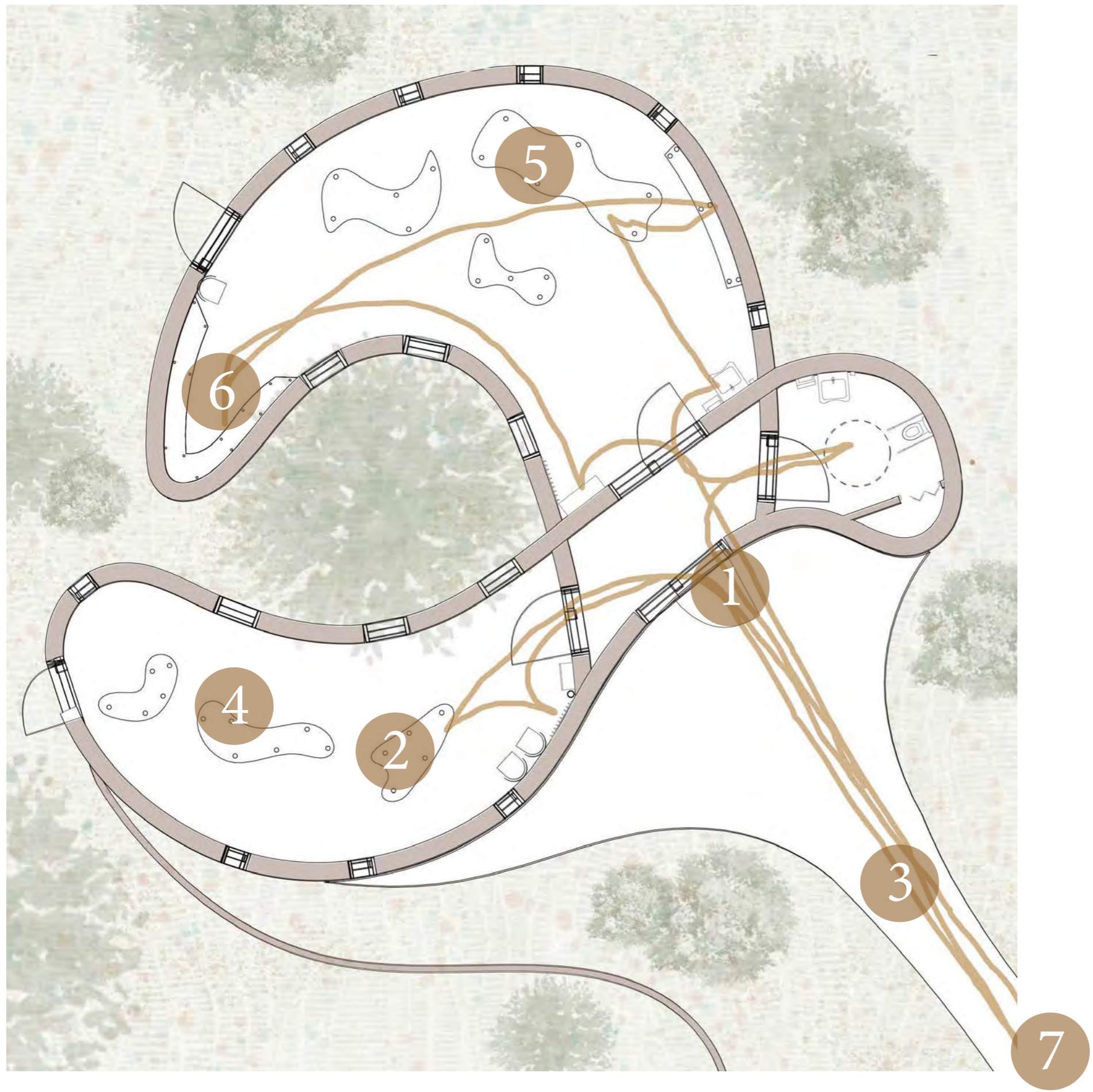
Bioverkstedet er en positiv og håpefull opplevelse, som et motsvar til en dyster problemstilling, og vil forhåpentligvis fungere som en katalysator for samtaler om biologisk mangfold og naturens egenverdi.

Å være på Bioverkstedet er en kort og interaktiv prosess som passer for alle. Det første stoppet er Biolabben, der man lærer om biologisk mangfold, for så selv å gå ut og finne arter, som man kan få hjelp til å registrere.

På verkstedet får man så muligheten til å bygge sitt eget hotell med enkle midler, og samtidig mulighet til å personalisere sitt hotell.

En interaktiv opplevelse

Bioveerkstedet

For å skaffe oss et bedre bilde av det biologiske mangfoldet i byen, trengs det at flere engasjerer seg i å finne og registrere plante-, insekt-, og dyrearter. Biolabben benyttes til undervisning om biologisk mangfold, og læring om funn og registrering av arter. Opplevelsen er tenkt som en kort og interaktiv prosess

Biolabben

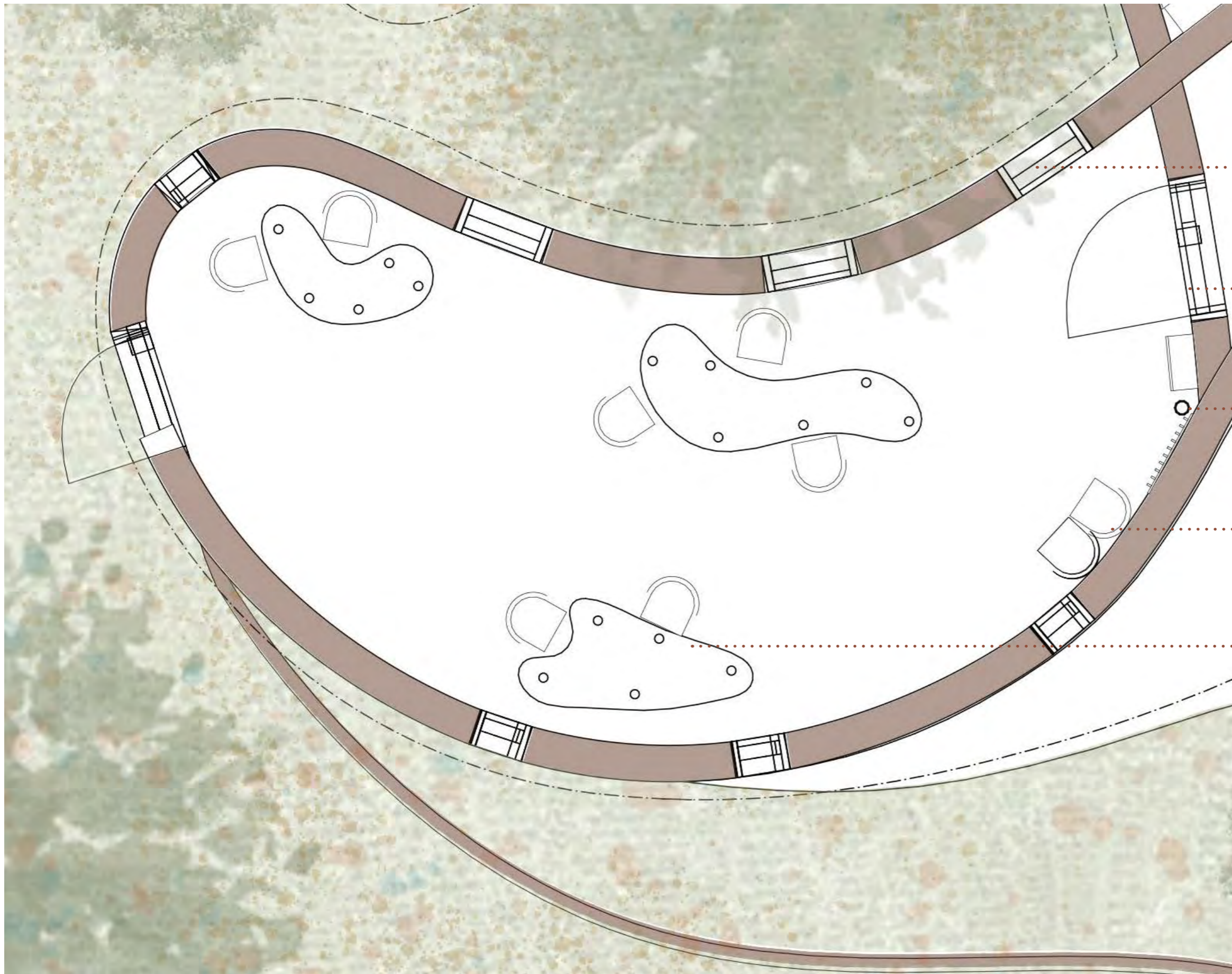
Organiske elementer

Møblering

Møbleringsplan Biolabben

Visuell kontakt
med naturen og
Bioverkstedet via
artium

Dør inn fra gang
med glassfelt

Garderobe med
låsbare skap, kroker
og paraplystativ

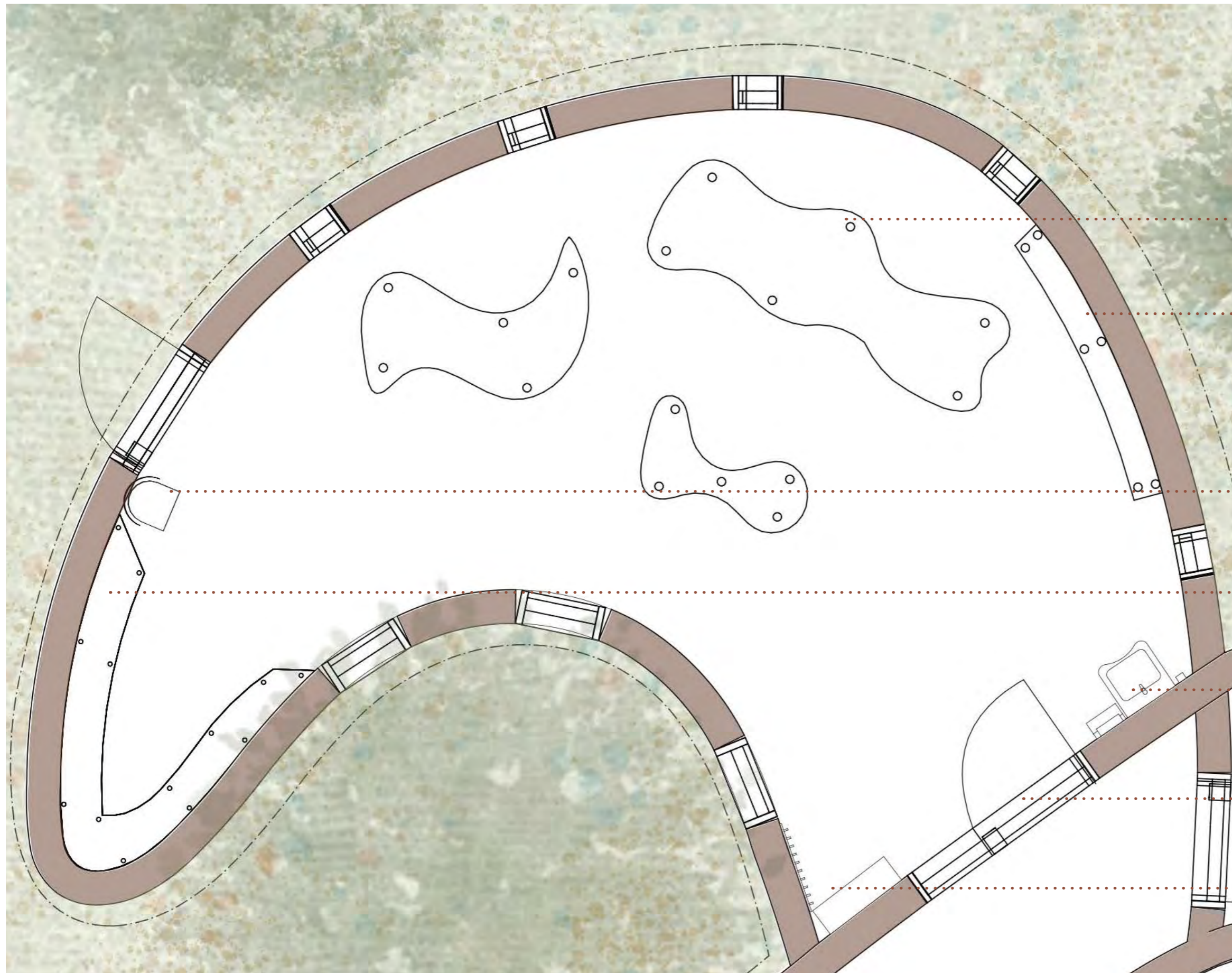
Stablestoler

Flyttbare
arbeidsbord.
Stoler ved behov

Bioverkstedet

Møbleringsplan Bioverkstedet

Flyttbare
arbeidsbord

Hylle for
håndverktøy

Stabilestoler

Materialhyller

Vask og førstehjelp

Dør inn fra gang
med glassfelt

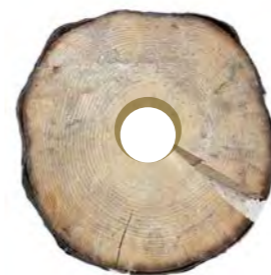
Garderobe

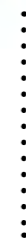
Døde eller falne trær som
ellers ville blitt kastet
er et godt utgangspunkt
for byggingen av enkle
insekthoteller...

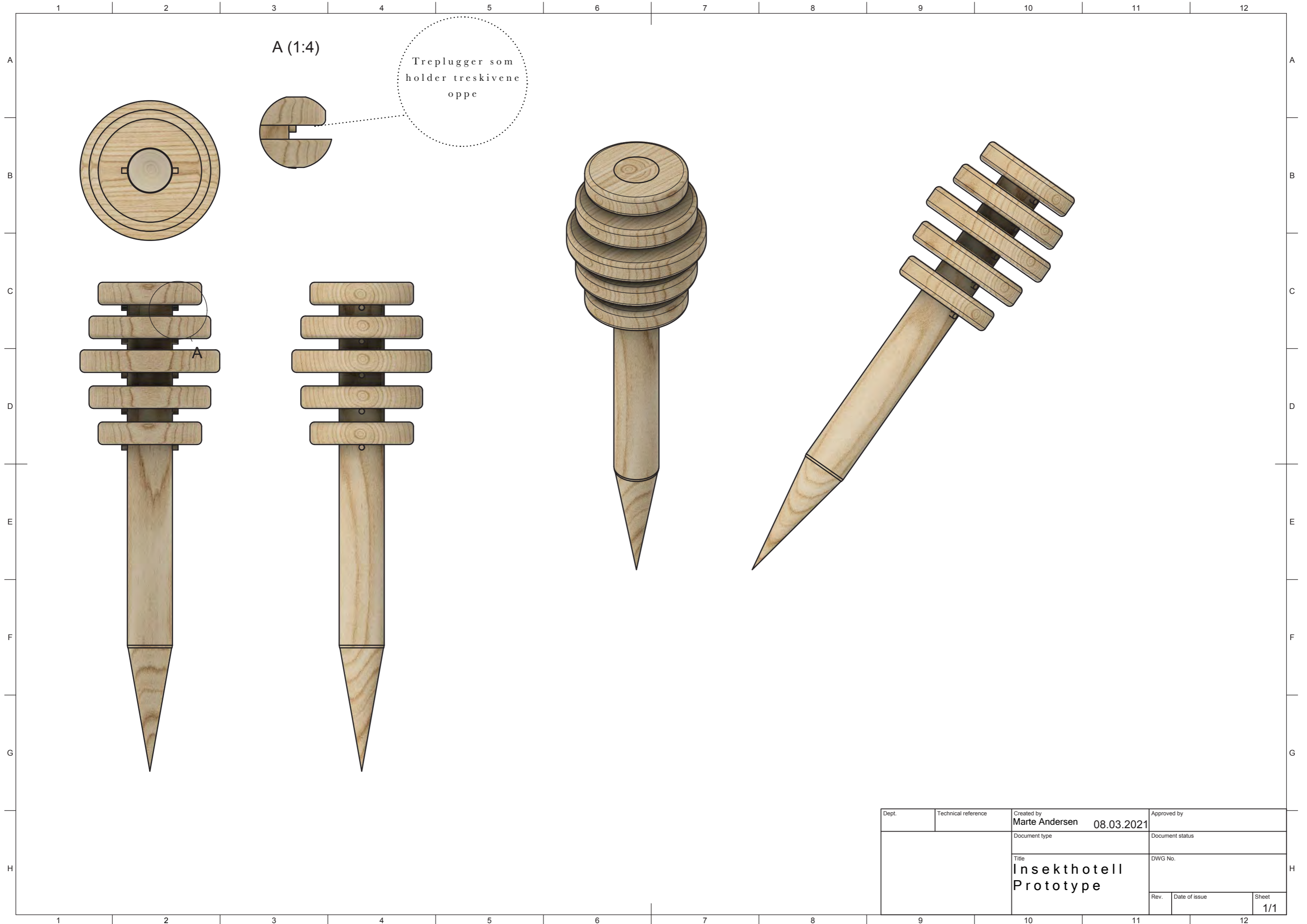
...Stammen kan deles opp
i mindre skiver...

...Og deretter bearbeides
i form...

... For siden å bli satt
sammen på nytt, på en
måte som skaper optimale
levetilstander for ulike typer
pollinerende insekter.

A (1:4)

Treplugger som holder treskivene oppe

Dept.	Technical reference	Created by Marte Andersen 08.03.2021	Approved by
		Document type	Document status
		Insekthotell Prototype	DWG No.
		Rev.	Date of issue
			Sheet 1/1

Utvalgte utstillingselementer

til minne om de falne

Denne boken er til minne om arter som er utryddet på grunn av menneskelig aktivitet

Booklets

Både prosess, og informasjon om bakgrunnen for prosjektet.

- til minne om de falne, arter som er utdødd grunnet menneskelig aktivitet
- stories: ulike menneskers opplevelse av natur og by
- fotodagbok - natur og by
- de håpefulle, artene vi enda har tid til å redde
- Natur på Nordnes

Bord

